

Abstrakt

Cílem této práce je předložení obrazu osídlení na území Baktrie (Střední Asie) v helénistickém období, jak o něm vypovídají v současnosti dostupné archeologické doklady. Ústředním tématem je porovnání sídelní situace achajmenovského období se sídelní situací období helénistického, a tedy proměna tohoto regionu, ke které došlo v době téměř dvou set let vlády řeckých panovníků po dobytí oblasti Alexandrem Makedonským.

Jednotlivá sídliště – archeologické lokality – jsou v práci rozříděny s ohledem na svou velikost a předpokládanou funkci v sídelní síti. Sledována je jejich morfologie, ale i poloha, rozmístění a vzájemné vztahy v kontextu přírodních podmínek. Zájem byl věnován jak velkým lokalitám (města, opevněná sídliště), tak drobným zemědělským sídlištím a jejich aglomeracím, popřípadě lokalitám jiného typu, jako jsou svatyně či pevnosti. Soubor lokalit je v práci prezentován formou katalogu a map.

Analýza dat ukázala, že na velké části území Baktrie došlo na konci achajmenovského období k vlně opouštění sídel, a k přerušení vývoje vycházejícího ze starších období. K citelným proměnám došlo jak v intenzitě osídlení, tak v jeho struktuře: oproti relativně vyrovnané hustotě osídlení v achajmenovském období, v období helénistickém je možné pozorovat velmi hustě osídlený jihovýchod oblasti v okolí města Aj Chánumu, v ostrém protikladu k oblastem na západ a na sever od něj, kde dominují spíše řidce rozmístěná sídliště a malé aglomerace. Nashromážděný soubor dat nabízí celou řadu využití pro následný výzkum sídelní dynamiky v oblasti.